

Néhány pesti legények

KÖNYVKRITIKA - KÖVETÉSI TÁVOLSÁG - LXV. évfolyam, 19. szám, 2021. május 14.

Földes Györgyi: Akit „nem látni az erdőben”. Avantgárd nőírók nemzetközi és magyar kontextusban. Balassi Kiadó, Budapest, 2021, 172 oldal, 3000 Ft

Az avantgárd történetét olyan hívószavak segítségével szoktuk elbeszélni, mint az intézmény- és hagyományellenesség, a kollektivizmus, a tömegkultúra, az internacionalizmus; mindazon képzőművészeti és irodalmi irányzatok ernyőfogalmaként használjuk, amelyek tudatosan törekedtek arra, hogy megszüntessék a művészetek szociológiai tagoltságát.

Innen nézve meglepő, hogy az avantgárd nemcsak magyar, de nemzetközi vonatkozásban is alapvetően „férfiklubként” működött (persze, Földes alaposan körüljárja a különböző irányzatokban megjelenő árnyalatokat, mondjuk a leginkluzívabb dadán át a német expresszionistákon keresztül, egészen az nyíltan nőgyűlölő futuristákig), modern és felforgató művészet- és irodalomesztétikájába könnyedén beágyazódik a XIX. század végének mizogün képzelete. Hiába az irányzatok emancipatorikus törekvései, a modern demokratizálódó társadalmak egyenlősítő tendenciái, a dichotóm opposíció ennek ellenére sem számolódik fel a mozgalom fantáziájában.